

PACTUL ECOLOGIC EUROPEAN

Corina BRUMA

Universitatea Tehnică a Moldovei,
Facultatea Inginerie Economică și Business,
Departamentul Economie și Management, grupa EAI-201M
mun. Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Bruma Corina, brumacorina97@gmail.com

"Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru elaborarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în aceasta."

Rezumat. Pactul ecologic european este primul program cuprinzător care combină atenuarea schimbărilor climatice care ar putea fi, în mod imaginabil, adoptate în curând ca politici într-o economie majoră. Menirea sa este să asigure durabilitatea economiei UE, prin transformarea provocărilor legate de climă și de mediu în oportunități în toate domeniile de politică și prin garantarea unei tranziții care să fie echitabilă pentru toți și favorabilă incluziunii tuturor. În lucrarea dată ne propunem să evidențiem principalele prevederi, precum și schimbările așteptate ale acestor politici prin prizma Pactului ecologic european.

Cuvinte cheie: climă, durabilitate, tranziție, politici.

Introducere

Atmosfera se încălzește, iar clima se schimbă tot mai mult de la un an la altul. Din cele opt milioane de specii de plante și animale de pe planetă, se riscă să se piardă un milion. Pădurile și oceanele sunt tot mai poluate și devastate. Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă o amenințare existențială pentru Uniunea Europeană (UE) și restul lumii. Științele climatice arată cât de periculoase vor fi impactul schimbărilor climatice în funcție de diferite scenarii de emisii. În funcție de cât de rapidă și eficientă va fi tranziția globală către o economie cu emisii reduse de carbon, lumea s-ar putea încălzi cu cel puțin 1,5 ° C și până la mai mult de 4°C până la sfârșitul secolului, provocând diferite grade de consecințe fizice [1]. În orice caz, schimbările climatice conduc o transformare profundă în lumea noastră și în societățile noastre.

Pentru a face față acesteia, Europa are nevoie de o nouă strategie de creștere care să transforme UE într-o economie modernă, competitivă și eficientă din punct de vedere al resurselor, unde emisiile nete de gaze cu efect de seră vor scădea la zero până în 2050, unde creșterea este disociată de utilizarea resurselor, unde nimeni nu este lăsat în urmă. UE a obținut deja rezultate solide în ceea ce privește reducerea emisiilor sale de gaze cu efect de seră, menținând totodată creșterea economică. În 2018, emisiile au fost cu 23 % mai mici decât în 1990, PIB-ul UE crescând cu 61 % în aceeași perioadă [2]. Însă este nevoie să se depună mai multe eforturi.

Pactul ecologic european propune un răspuns la aceste provocări. Comisia Europeană a prezentat o foaie de parcurs menită să asigure durabilitatea economiei UE, prin transformarea provocărilor legate de climă și de mediu în oportunități în toate domeniile de politică și prin garantarea unei tranziții care să fie echitabilă pentru toți și favorabilă incluziunii tuturor.

1. Pactul Ecologic European – angajamentul actual al Uniunii Europene privind dezvoltarea durabilă.

Pactul Ecologic European (PEE), similar ca dimensiune, impact și concept cu programul „New Deal” propus în 1933 de președintele american Franklin D. Roosevelt, are drept obiectiv reducerea totală a emisiilor de carbon la nivelul UE până în 2050. Anunțat de președintele Comisiei Europene Ursula von der Leyen în decembrie 2019 sub forma unei comunicări, Pactul

conține în total un set de 47 acțiuni și cuprinde propuneri legislative, strategii și planuri de acțiune, instrumente financiare și inițiative cu caracter negislativ care acoperă o varietate de sectoare: climă, energie, mediu, industrie, agricultură, transport, comerț, etc.

PEE este unul din cele mai ambițioase proiecte pe care Comisia Europeană le-a propus de la crearea sa, după Piață Unică Europeană și introducerea monedei unice Euro. Prin aceasta provocare în sprijinirea acțiunilor în domeniul climei se urmărește, bineînțeles, și o schimbare a paradigmei economice, prin trecerea de la o economie esențial bazată pe consumerism la o economie verde. Mai exact, o creștere economică generată de producție de tip sustenabil, eficientă în managementul resurselor și un consum responsabil decât unul indus, stimulat și mai curând nejustificat.

Pactul verde pentru Europa este foaia de parcurs pentru a face economia UE durabilă. Va fi atins acest obiectiv transformând provocările climatice și de mediu în oportunități de valorificat în toate domeniile de acțiune și asigurând o tranziție justă și incluzivă pentru toți.

Pactul ecologic pentru Europa propune un plan de acțiune care vizează:

- promovarea utilizării eficiente a resurselor prin trecerea la o economie curată și circulară;
- restabilirea biodiversității și reducerea poluării.

Planul prezintă investițiile necesare și instrumentele de finanțare disponibile. Acesta explică cum să se asigure o tranziție justă și incluzivă.

UE își propune să fie neutră din punct de vedere climatic până în 2050. S-a propus legislația europeană privind clima pentru a transforma acest angajament politic într-o obligație legală.

Toate sectoarele economiei vor trebui să ia măsuri:

- investirea în tehnologii ecologice;
- sprijinirea inovării în industrie;
- să utilizeze transport privat și public mai curat, mai accesibil și mai sănătos;
- decarbonizarea sectorului energetic;
- îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor;
- să colaboreze cu parteneri internaționali pentru a îmbunătăți standardele globale de mediu.

UE va oferi, de asemenea, sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de tranziția către o economie verde. Va ajuta la mobilizarea a cca 100 de miliarde de euro în perioada 2021-2027 în următoarele scopuri:

- oameni și comunități: facilitarea oportunităților de angajare și recalificare profesională, îmbunătățirea eficienței energetice a locuințelor și combaterea sărăciei în materie de combustibil
- întreprinderi: tranziția către tehnologia cu emisii reduse de carbon atractivă pentru investiții, oferind sprijin financiar și investind în cercetare și inovare
- statele membre sau regiuni: investiții în noi locuri de muncă ecologice, transport public durabil, conectivitate digitală și infrastructură de energie curată [3].

2. Setul de politici profund transformatoare

Pentru a pune în practică Pactul ecologic european, este necesară o regândire a politicilor în materie de aprovizionare cu energie curată în toate sectoarele economice și industriale, de-a lungul lanțului de producție și de consum, pentru proiectele de infrastructură de mare anvergură, în sectorul transporturilor, al alimentației și agriculturii, al construcțiilor, al fiscalității și al prestațiilor sociale.

Elaborarea unui set de politici profund transformatoare este cheia succesului pentru schimbare:

1. Sporirea nivelului de ambiție al UE în materie de climă pentru 2030 și 2050.
2. Furnizarea de energie curată, sigură și la prețuri abordabile.
3. Mobilizarea sectorului industrial pentru o economie curată și circulară.

4. Construirea și renovarea clădirilor într-un mod eficient din punct de vedere energetic și din punctul de vedere al utilizării resurselor.
5. Accelerarea tranziției către o mobilitate durabilă și inteligentă.
6. „De la fermă la consumator”: conceperea unui sistem alimentar echitabil, sănătos și ecologic.
7. Conservarea și refacerea ecosistemelor și a biodiversității.
8. Un obiectiv ambițios de reducere a poluării la zero pentru un mediu fără substanțe toxice [4].

Deși toate aceste domenii de acțiune sunt strâns legate între ele și se consolidează reciproc, va trebui să se acorde o atenție deosebită eventualelor compromisuri între obiectivele economice, sociale și de mediu. Pactul ecologic va recurge în mod consecvent la toate pârgiile în materie de politică pe care le are la dispoziție: reglementarea și standardizarea, investițiile și inovarea, reformele naționale, dialogul cu partenerii sociali și cooperarea internațională. Pilonul european al drepturilor sociale va orienta acțiunile întreprinse în acest sens astfel încât nimeni să nu fie lăsat în urmă.

3. Integrarea durabilității în toate politicile UE

Continuarea finanțării și a investițiilor „verzi” și asigurarea unei tranziții echitabile: conform estimărilor vor fi nevoie de investiții anuale suplimentare în valoare de 260 de miliarde EUR; s-a propus un obiectiv de 25 % din bugetul UE și cel puțin 30% din Fondul InvestEU pentru integrarea aspectelor legate de schimbările climatice în toate programele UE; Banca Europeană de Investiții și-a propus să își dubleze obiectivul climatic de la 25 % la 50 % până în 2025, devenind astfel banca europeană pentru climă; se va susține direcționarea fluxurilor financiare și de capital către investițiile verzi în sectorul privat.

„Înverzirea” bugetelor naționale și trimiterea unor semnale de preț corecte: integrarea preocupării pentru mediu în procesul de stabilire a bugetelor naționale va contribui la redirecționarea investițiilor publice, a consumului și a taxării către prioritățile ecologice, nu către subvenții care au efecte nefaste pentru mediu; instituirea unor ample reforme fiscale, pentru eliminarea subvențiilor pentru combustibilii fosili, pentru deplasarea presiunii fiscale dinspre forța de muncă spre poluare și pentru luarea în calcul a considerentelor sociale; utilizarea mai bună a cotelor de TVA pentru a reflecta ambițiile sporite în materie de mediu; încurajarea orientărilor relevante privind ajutoarele de stat pentru mediu și energie.

Mobilizarea cercetării și încurajarea inovării: programul Orizont Europa va juca un rol esențial în mobilizarea investițiilor publice și private cu alocarea a cel puțin 35% din bugetul programului pentru schimbările climatice; un rol important în mobilizarea inovațiilor va reveni parteneriatelor cu sectorul industrial și cu statele membre, comunităților de cunoaștere și inovare ale UE și IMMurilor cu potențial ridicat care vor fi susținute prin diverse linii de finanțare.

Activarea educației și a formării profesionale va fi ajustată la schimbările climatice și dezvoltarea durabilă prin actualizarea cadrului european de competențe, facilitarea schimbului de bune practice în procesul de formare profesională, investiții în infrastructura școlară, dezvoltarea Fondului social european Plus care va contribui la sprijinirea forței de muncă din Europa în obținerea competențelor necesare pentru a face tranziția dinspre sectoarele în declin către sectoarele în creștere și a se adapta la noile procese.

Legământul verde: „să nu faci rău”: asigurarea unei mai bune legiferări pentru ca UE să realizeze o tranziție de succes și echitabilă către un viitor durabil; evaluarea și ajustarea în mod sistematic a coerenței dintre legislația actuală și noile priorități pentru a se asigura că toate inițiativele din cadrul Pactului ecologic își ating obiectivele în modul cel mai eficient și cel mai puțin împovăraător și că toate celelalte inițiative respectă legământul verde de a nu face rău [2].

4. Rolul cetățenilor în implementarea Pactului ecologic European

Este esențial să se implice direct cetățenii și comunitățile în contribuția la acțiunea climatică și la protejarea mediului, încurajându-i astfel să își schimbe comportamentul personal, reducându-și amprenta de carbon și de mediu și acționând la nivel individual și colectiv. Acest lucru ar duce la un stil de viață mai durabil și la o relație cu mediul, prin promovarea biodiversității,

protecție, soluții bazate pe natură pentru rezistența la climă, consum durabil de energie, gestionarea deșeurilor etc.

Se pune un accent puternic pe consolidarea conștientizării de mediu a tinerei generații prin educație și alte forme de implicare a tinerilor. Elevii și studenții au potențialul de a deveni ambasadori pentru acțiunea climatică și protecția mediului, împărtășind cunoștințele, experiența și angajamentul lor cu familiile lor, comunitățile locale și cu factorii de decizie publici și privați.

Așa cum se recomandă în Pactul Ecologic European, școlile, instituțiile de formare și universitățile sunt bine poziționate pentru a interacționa cu elevii, părinții și comunitatea mai largă cu privire la schimbările necesare pentru o tranziție de succes către o economie verde. Este necesar un cadru european de competențe pentru a contribui la dezvoltarea și evaluarea cunoștințelor, abilităților și atitudinilor privind schimbările climatice și dezvoltarea durabilă [5].

Concluzii

Criza de astăzi nu a subminat ambiția Uniunii Europene față de neutralitatea carbonului. Comitetul subscris pe deplin la acesta, convins că UE trebuie să se reinventeze pentru a fi mai ecologică, mai digitală și mai rezistentă. Aceste trei obiective sunt inseparabile și trebuie luate în considerare într-un mod coerent. Aceasta implică acordul la 27 de ani asupra unei definiții a ceea ce este ecologizarea. Nu trebuie să se mulțumească cu decăderea de dragul combaterii schimbărilor climatice. Dimpotrivă, această luptă necesită încurajarea salturilor tehnologice care vor permite să se inventeze un viitor mai bun care să respecte planeta. Uniunea Europeană nu trebuie să se lipsească de orice tehnologie, fie că este vorba de probleme energetice, industriale sau agricole, pentru a atinge obiectivele ambițioase pe care și le-a propus. În același timp, tranziția trebuie să fie echitabilă și favorabilă incluziunii, trebuie să pună oamenii pe primul plan și să acorde atenție regiunilor, industriilor și lucrătorilor care se vor confrunta cu cele mai mari dificultăți. Întrucât va aduce schimbări substanțiale, participarea activă a cetățenilor și încrederea acestora în tranziție sunt de o importanță capitală dacă se dorește ca politicile să funcționeze și să fie acceptate.

Referințe bibliografice:

1. Global Warming of 1.5 °C, The IPCC Special report, 2018, [online], [accesat 25.02.2021]. Disponibil: <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/spm/>
2. Pactul ecologic European, 11/12/2019, [online], [accesat 23.02.2021]. Disponibil: https://ec.europa.eu/romania/news/20191211_pactul_ecologic_european_ro
3. Planul de investiții pentru Pactul ecologic european și Mecanismul pentru o tranziție justă, 14/01/2020 [online], [accesat 20.02.2021]. Disponibil: https://ec.europa.eu/regional_policy/ro/newsroom/news/2020/01/14-01-2020-financing-the-green-transition-the-european-green-deal-investment-plan-and-just-transition-mechanism
4. Transformarea economiei UE pentru un viitor durabil, Bruxelles, 11.12.2019, p 4-17, [online], [accesat 20.02.2021]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF
5. Enabling citizens to act on climate change and for sustainable development through education, 2020, [online], [accesat 22.02.2021]. Disponibil: <https://ec.europa.eu/info/fundingtenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/lc-gd-10-3-2020>